

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Ocena porównawcza sektora rolno-spożywczego Polski i Ukrainy

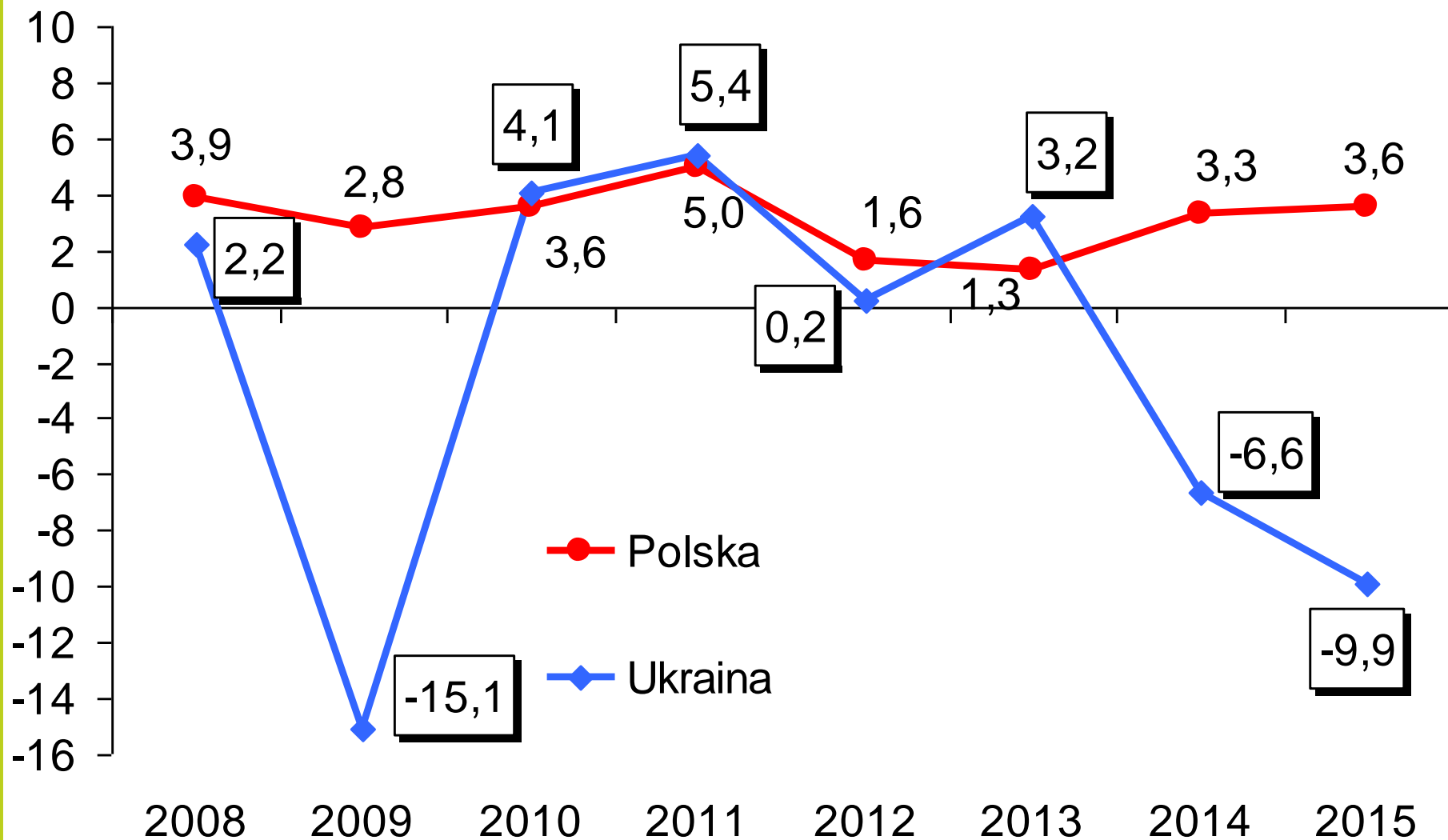
mgr Mirosława Tereszczuk

Warszawa, 25 listopada 2016 r.

Gospodarka Ukrainy na tle gospodarki Polski

Wyszczególnienie	Ukraina		Polska
	2012	2015	2015
Ludność (w mln)	45,6	42,9	38,5
Powierzchnia (w tys. km ²)	603,6	603,5	312,7
PKB realna zmiana (w %) 2009-2012	-4,6%		18,0%
2009-2015			-17,2%
PKB w 2014 r. (wartość globalna w mld USD)	165,2	188,0	549,0
PKB w 2014 r. (w tys. USD/osobę; mierzone siłą nabywczą USD)	7,4	8,6	24,9
Eksport towarów (w mld USD)	68,8	38,1	199,2
Import towarów (w mld USD)	84,7	37,5	196,6
Saldo handlu zagranicznego (w mld USD)	-15,8	0,6	2,6

Realna zmiana PKB w Polsce i na Ukrainie w latach 2008-2015 (w%)

Rolnictwo Ukrainy na tle rolnictwa Polski

Wyszczególnienie	Ukraina	Plony z 1 ha w dt	Polska	Plony z 1 ha w dt
Użytki rolne w 2013 r. (w mln ha) w tym: orne	41,3 32,5		14,4 10,8	
Zbiory zbóż ogółem (w mln ton)				
2005 r.	37,2	26,2	26,9	32,3
2013 r.	63,2	40,6	28,4	38,0
2014 r.	64,0		31,9	
<i>Udział w świecie</i>	2,3%		1,0%	
w tym: Pszenica (w mln ton)				
2005 r.	18,7	28,5	8,8	39,5
2013 r.	22,8	33,9	9,5	44,4
2014 r.	24,1	40,1	11,6	49,7
<i>Udział w świecie</i>	3,2%		1,4%	
w tym: Jęczmień (w mln ton)				
2005 r.	8,9	20,6	3,6	32,2
2013 r.	7,5	23,4	2,9	35,8
2014 r.	9,0	30,1	3,3	40,5
<i>Udział w świecie</i>	5,6%		2,0%	
w tym: Kukurydza (w mln ton)				
2005 r.	7,2	43,2	1,9	57,3
2013 r.	30,9	64,1	4,0	65,8
2014 r.	28,5	61,6	4,5	65,9
<i>Udział w świecie</i>	3,0%		0,5%	

Rolnictwo Ukrainy na tle rolnictwa Polski

Wyszczególnienie	Ukraina	Polska
Produkcja mięsa (w mln ton)		
2005 r.	1,6	3,3
2013 r.	2,4	3,9
w tym: wołowina	0,45	0,4
wieprzowina	0,75	1,8
drób	1,20	1,7
Produkcja mleka (w mln ton)		
2005 r.	13,4	11,9
2013 r.	11,2	12,7
<i>Udział w świecie</i>	1,8%	2,0%
Produkcja masła (w tys. ton)		
2005 r.	120,0	209,0
2013 r.	94,3	170,9
Produkcja sera (w tys. ton)		
2005 r.	273,8	605,5
2013 r.	165,0	744,0

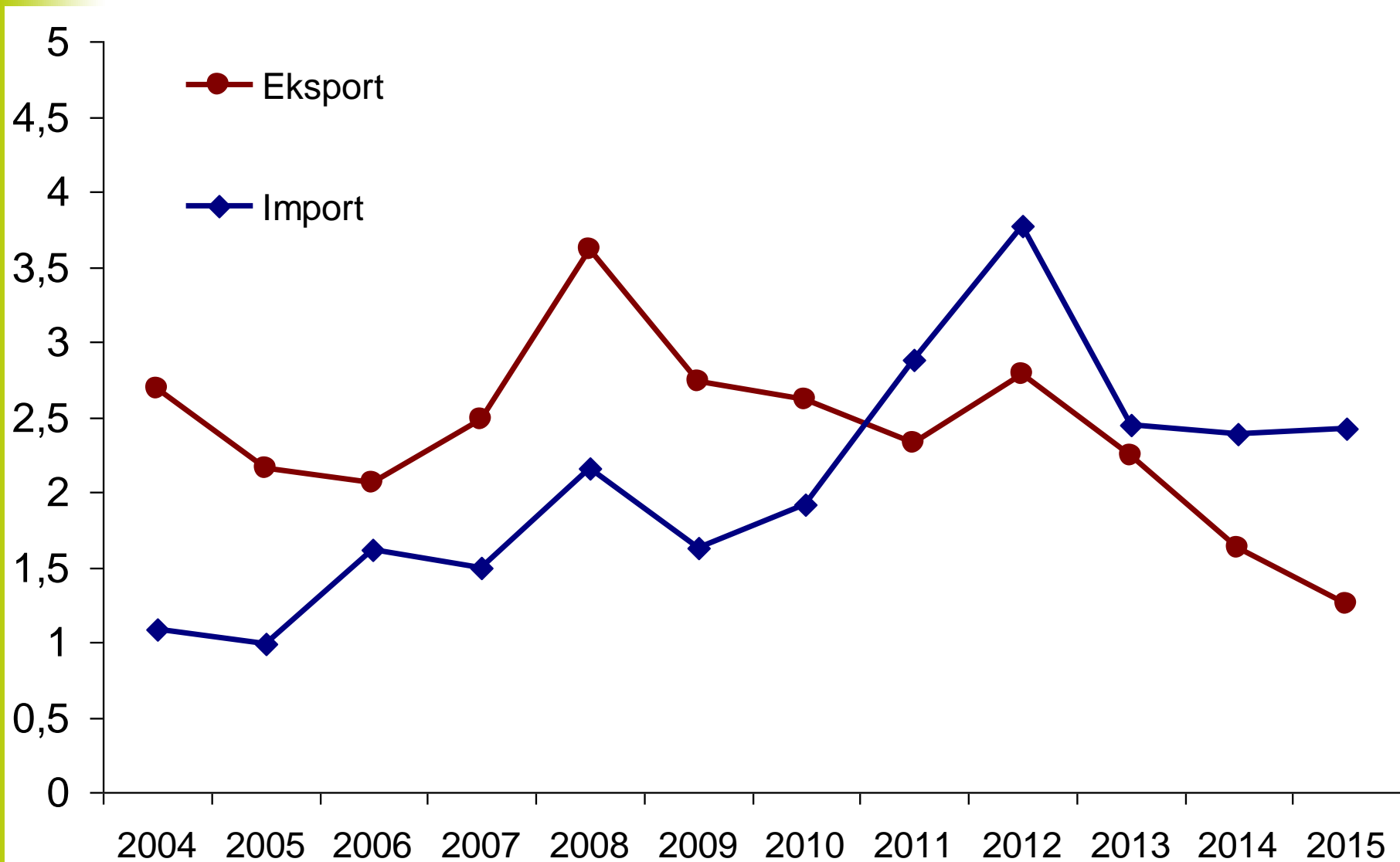
Rolnictwo Ukrainy na tle rolnictwa Polski

Wyszczególnienie		Ukraina	Plony z 1 ha w dt	Polska	Plony z 1 ha w dt
Buraki cukrowe zbiory (w mln ton)	2005 r.	15,5	248,1	11,9	416,2
	2013 r.	10,8	399,0	11,2	580,0
	2014 r.	15,7	476,5	14,5	682,5
	<i>Udział w świecie</i>	<i>5,4%</i>		<i>4,7%</i>	
Ziemniaki zbiory (w mln ton)	2005 r.	19,5	128,4	10,4	176,3
	2013 r.	22,2	159,6	7,3	210,6
	2014 r.	23,7	176,4	7,7	277,6
	<i>Udział w świecie</i>	<i>5,9%</i>		<i>1,9%</i>	
Ziarno słonecznika zbiory (w tys. ton)	2005 r.	4 706,1	12,7	7,4	17,1
	2013 r.	11 050,5	21,7	4,6	17,5
	2014 r.	10 133,7	19,4	2,3	17,1
	<i>Udział w świecie</i>	<i>24,4%</i>		*	
Ziarno rzepaku zbiory (w tys. ton)	2005 r.	284,7	14,6	1 449,7	26,3
	2013 r.	2 351,7	23,6	2 677,7	29,1
	2014 r.	2 198,0	25,4	3 275,8	34,4
	<i>Udział w świecie</i>	<i>3,4%</i>		<i>5,0%</i>	

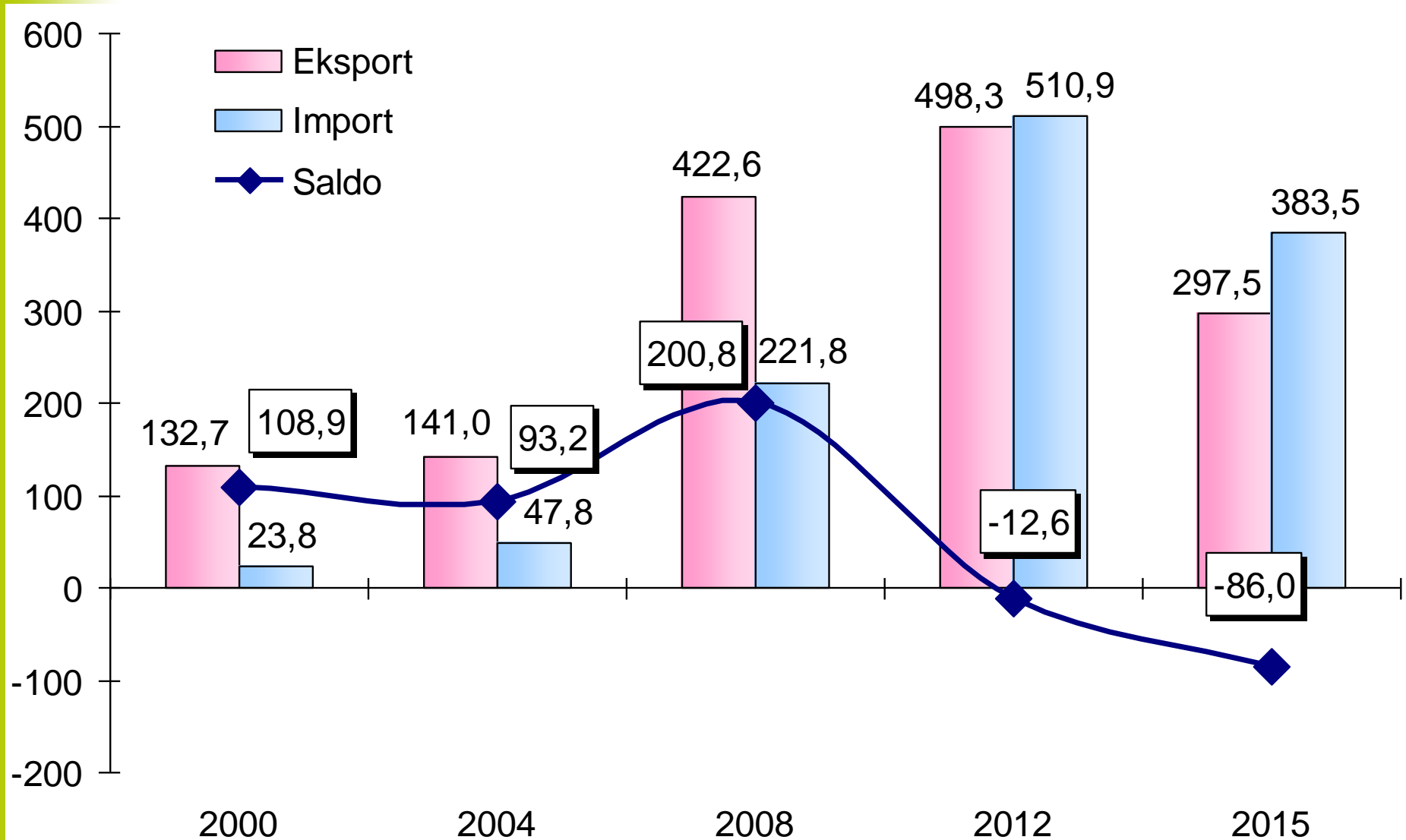
Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi (w mln euro)

Wyszczególnienie	2000	2004	2008	2012	2015
Eksport produktów rolno-spożywczych	2 745,7	5 242,2	11 692,3	17 893,2	23 886,5
w tym: do UE	1 386,6	3 781,8	9 481,2	13 763,8	19 646,6
<i>w tym: do WNP</i>	496,6	684,8	1 100,1	2 016,0	1 118,6
<i>w tym: na Ukrainę</i>	132,7	141,0	422,2	498,3	297,5
Import produktów rolno-spożywczych	3 436,1	4 406,5	10 277,4	13 557,4	16 068,4
w tym: z UE	1 760,2	2 763,8	7 191,9	9 284,3	10 981,2
<i>w tym: z WNP</i>	101,4	91,0	311,2	658,6	659,7
<i>w tym: z Ukrainy</i>	23,8	47,8	222,0	510,9	383,5
Saldo handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi	-690,4	835,7	1 414,9	4 335,8	7 818,1
w tym: z UE	-373,6	1 018,0	2 289,3	4 479,5	8 665,4
<i>w tym: z WNP</i>	395,2	593,8	788,8	1 357,4	458,9
<i>w tym: z Ukrainą</i>	108,9	93,2	200,2	-12,6	-86,0

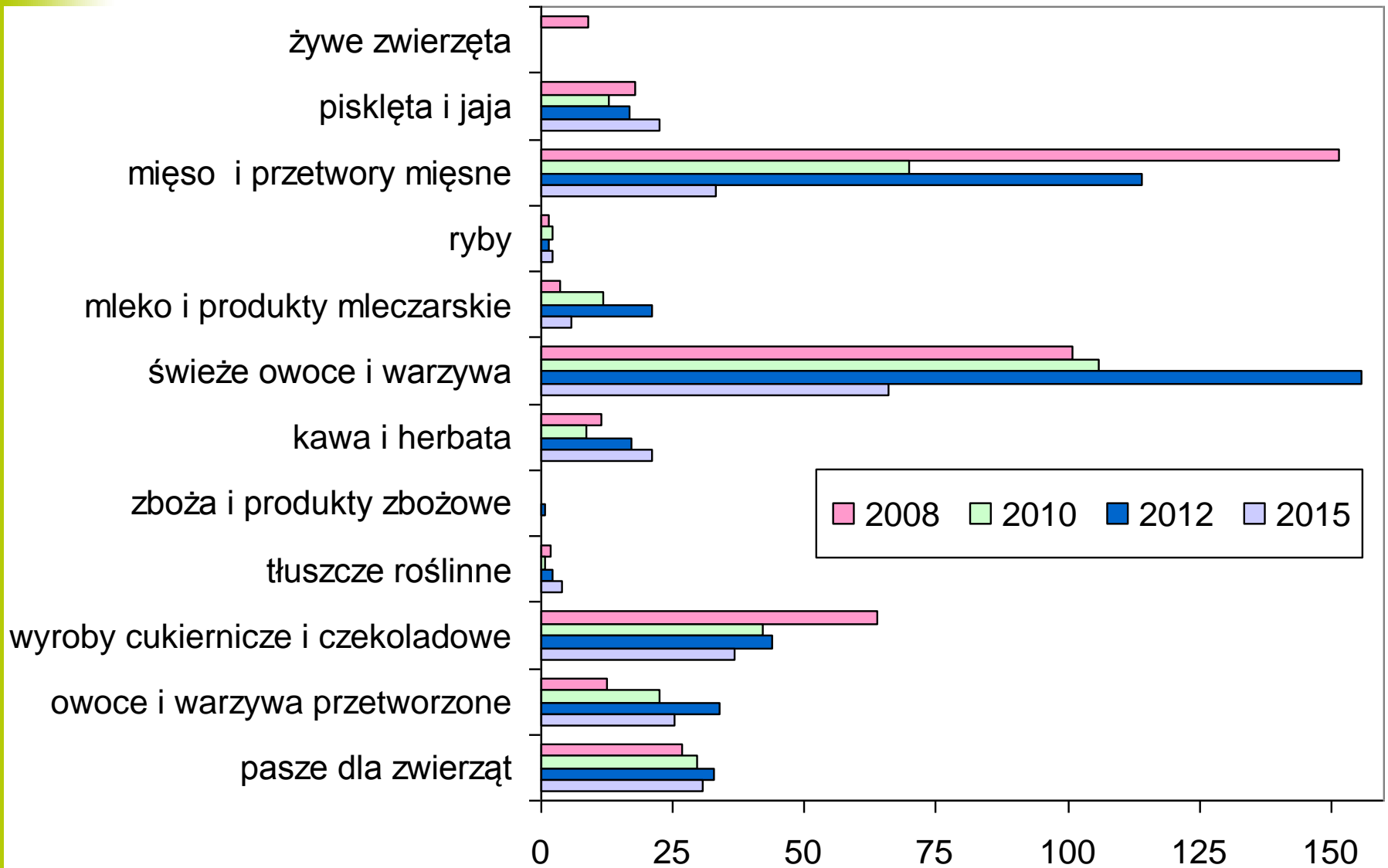
Udział Ukrainy w polskim handlu rolno- -spożywczym (w %)

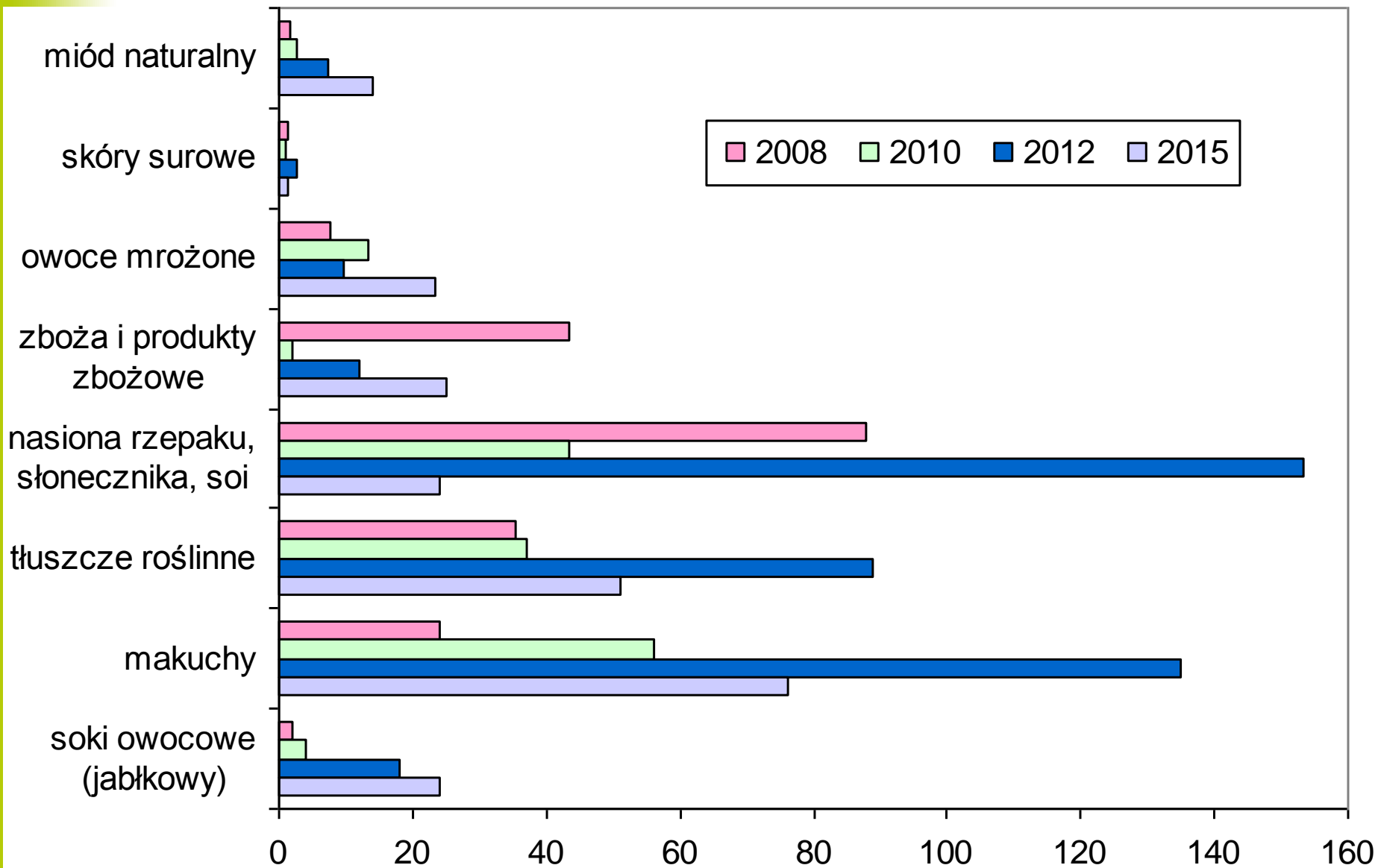
Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi z Ukrainą (w mln euro)

Ekspert produktów rolno-spożywczych na Ukrainę w latach 2008-2015 (w mln euro)

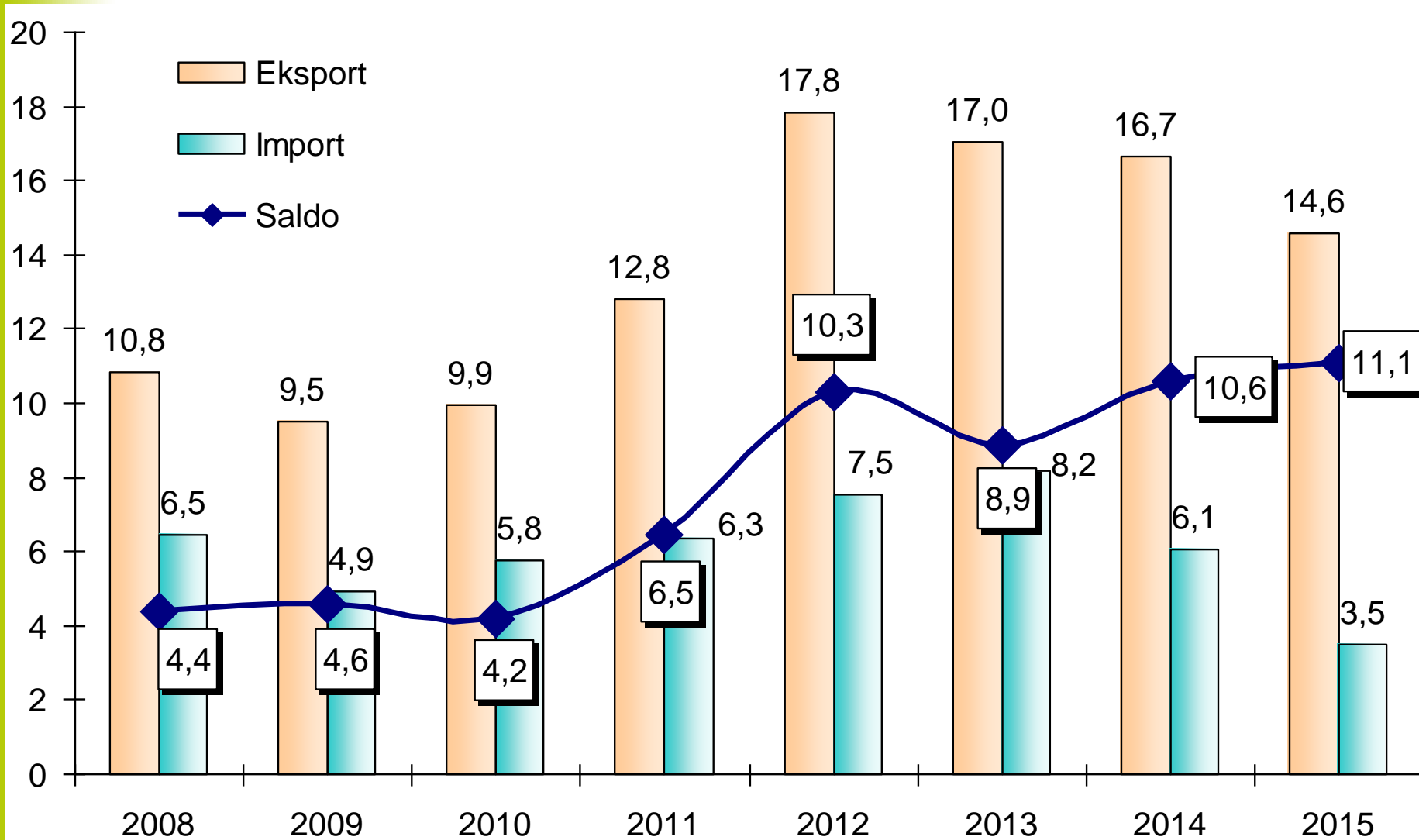
Import produktów rolno-spożywczych z Ukrainy w latach 2008-2015 (w mln euro)

Struktura towarowa polskiego handlu rolno- -spożywczego z Ukrainą w latach 2008-2015 (w proc.)

Wyszczególnienie		Eksport			Import		
		2008	2012	2015	2008	2012	2015
Produkty rolno-spozywcze		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
01	Żywiec	5,3	3,8	6,5	0,1	0,2	0,2
02	Mięso i podroby jadalne	35,9	18,5	11,1	0,0	0,0	0,1
03	Ryby	0,4	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0
04	Produkty mleczarskie	1,9	3,7	3,2	0,8	1,5	3,6
05	Produkty uboczne	0,3	0,3	0,6	0,9	0,6	0,5
06	Bulwy, kwiaty	1,9	0,9	0,6	0,0	0,0	0,2
07	Warzywa	4,7	6,6	3,5	1,1	0,6	1,4
08	Owoce	17,2	23,6	18,7	4,9	2,3	7,0
09	Kawa, herbata, przyprawy	2,7	2,6	7,5	0,0	0,2	0,0
10	Zboża	0,1	0,0	0,2	19,7	2,4	6,6
11	Produkty młynarskie	0,6	0,9	0,3	0,0	0,0	0,3
12	Oleiste	1,3	1,3	0,8	39,5	32,9	13,2
13	Zagęszczacze	0,2	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
14	Materiały roślinne	0,0	0,0	0,0	0,1	9,4	15,9
15	Tłuszcze i oleje	0,4	0,2	1,2	15,9	17,5	13,5
16	Przetwory z mięsa i ryb	1,2	1,5	0,3	0,0	0,0	0,0
17	Cukry i przetwory	1,0	1,2	1,8	1,3	1,2	1,5
18	Kakao i przetwory czekolad	3,7	8,7	7,3	0,1	0,0	0,5
19	Przetwory zbożowe	2,1	2,9	5,1	1,7	0,4	0,8
20	Przetwory owoc-warzywne	3,4	6,4	8,5	0,3	3,5	8,1
21	Różne przetwory	7,1	6,7	8,8	0,4	0,5	1,1
22	Napoje	0,3	0,4	2,1	1,6	0,4	3,4
23	Odpady i pasze	7,7	8,4	10,3	11,4	26,5	22,0
24	Tytoń i wyroby tytoniowe	0,4	0,5	1,1	0,0	0,0	0,1

Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi Ukrainy (w mld USD)

Struktura towarowa ukraińskiego handlu rolno- -spożywczego w latach 2008-2015 (w proc.)

Wyszczególnienie		Eksport			Import		
		2008	2012	2015	2008	2012	2015
Produkty rolno-spozywcze		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
01	Żywiec	0,06	0,04	0,18	1,30	1,28	1,71
02	Mięso i podroby jadalne	0,69	1,77	2,59	13,07	9,60	2,85
03	Ryby	0,03	0,11	0,08	9,56	9,15	8,35
04	Produkty mleczarskie	6,38	3,44	2,65	2,19	2,61	2,29
05	Produkty uboczne	0,07	0,04	0,14	0,24	0,21	0,52
06	Bulwy, kwiaty	0,02	0,01	0,02	1,56	2,04	0,55
07	Warzywa	0,76	0,78	0,67	1,41	1,95	1,80
08	Owoce	1,59	1,12	1,06	9,01	15,03	13,41
09	Kawa, herbata, przyprawy	0,07	0,07	0,07	3,33	4,28	5,33
10	Zboża	34,22	39,14	41,60	2,27	3,31	4,44
11	Produkty młynarskie	1,67	0,59	0,81	0,76	0,38	0,40
12	Oleiste	13,18	9,85	10,13	3,62	4,77	6,17
13	Zagęszczacze	0,00	0,01	0,00	0,68	0,52	0,76
14	Materiały roślinne	0,03	0,01	0,38	0,02	0,03	0,03
15	Tłuszcze i oleje	17,98	23,42	22,66	9,49	5,40	5,23
16	Przetwory z mięsa i ryb	0,37	0,37	0,09	2,62	1,87	1,22
17	Cukry i przetwory	1,52	1,92	1,16	1,04	1,11	1,00
18	Kakao i przetwory czekolad	4,65	3,72	1,29	5,56	5,98	5,55
19	Przetwory zbożowe	2,27	2,12	1,84	2,38	2,27	2,46
20	Przetwory owoc-warzywne	1,80	1,82	1,26	4,87	3,55	3,27
21	Różne przetwory	0,95	1,10	0,80	8,97	7,89	9,75
22	Napoje	5,17	2,16	1,26	5,20	6,55	6,70
23	Odpady i pasze	4,48	4,93	6,84	3,77	3,45	4,54
24	Tytoń i wyroby tytoniowe	2,06	1,50	2,41	7,09	6,75	11,64

Saldo handlu zagranicznego produktami rolno- -spożywczymi Ukrainy w latach 2008-2015 (w mln USD)

Wyszczególnienie		2008	2010	2012	2015
Produkty rolno-spozywcze		4 368,2	4 174,4	10 291,7	11 076,8
01	Żywiec	-77,6	-63,9	-88,8	-34,1
02	Mięso i podroby jadalne	-768,7	-367,8	-406,1	278,3
03	Ryby	-613,3	-547,6	-668,9	-280,2
04	Produkty mleczarskie	548,7	513,4	415,9	306,7
05	Produkty uboczne	-7,7	-4,4	-9,2	2,4
06	Bulwy, kwiaty	-98,3	-72,1	-152,0	-16,9
07	Warzywa	-9,2	-10,7	-8,2	34,4
08	Owoce	-409,8	-524,5	-930,1	-313,0
09	Kawa, herbata, przyprawy	-207,6	-224,2	-308,9	-175,2
10	Zboża	3 557,3	2 321,5	6 722,0	5 902,8
11	Produkty młynarskie	131,4	53,5	76,5	103,9
12	Oleiste	1 192,3	906,7	1 394,9	1 260,5
13	Zagęszczacze	-43,4	-38,4	-38,1	-26,0
14	Materiały roślinne	2,3	0,8	-1,0	54,9
15	Tłuszcze i oleje	1 332,9	2 165,8	3 764,8	3 117,5
16	Przetwory z mięsa i ryb	-129,3	-51,6	-75,7	-29,9
17	Cukry i przetwory	97,1	-24,9	257,7	134,7
18	Kakao i przetwory czekolad	144,1	184,3	212,7	-6,3
19	Przetwory zbożowe	92,1	128,5	206,6	182,4
20	Przetwory owoc-warzywne	-119,8	-12,9	56,4	69,9
21	Różne przetwory	-476,3	-343,5	-398,1	-222,6
22	Napoje	224,3	173,2	-107,6	-49,9
23	Odpady i pasze	241,7	270,6	618,1	837,5
24	Tytoń i wyroby tytoniowe	-235,0	-257,5	-241,3	-54,9

Wskaźnik ujawnionej przewagi komparatywnej (RCA) w polskim i ukraińskim eksporcie (1)

Wyszczególnienie		POLSKA		UKRAINA	
		2008	2015	2008	2015
01	Żywiec	4,60	5,01	0,01	0,03
02	Mięso i podroby jadalne	5,57	1,51	0,01	0,09
03	Ryby	0,09	0,06	0,01	0,01
04	Produkty mleczarskie	0,41	0,66	0,24	1,39
05	Produkty uboczne	0,70	1,00	2,46	1,99
06	Bulwy, kwiaty	1,57	0,49	0,01	0,26
07	Warzywa	1,51	0,86	0,48	0,57
08	Owoce	3,61	3,08	1,54	1,40
09	Kawa, herbata, przyprawy	1,33	3,00	0,04	0,05
10	Zboża	0,01	0,03	4,03	1,85
11	Produkty młynarskie	0,59	0,24	0	0,62
12	Oleiste	0,30	0,14	12,89	5,08

Wskaźnik ujawnionej przewagi komparatywnej (RCA) w polskim i ukraińskim eksporcie (2)

Wyszczególnienie		POLSKA		UKRAINA	
		2008	2015	2008	2015
13	Zagęszczacze	0,74	0,73	0,17	0,28
14	Materiały roślinne	0,49	0,22	1,04	584,1
15	Tłuszcze i oleje	0,09	0,28	4,89	5,71
16	Przetwory z mięsa i ryb	0,48	0,12	0,01	0,0
17	Cukry i przetwory	0,49	0,76	0,68	1,21
18	Kakao i przetwory	1,72	2,70	0,01	0,40
19	Pieczywo cukiernicze, ciastka	0,68	1,31	0,82	0,36
20	Przetwory owocowo-warzywne	1,04	2,36	0,15	11,04
21	Różne przyprawy	2,41	2,28	0,24	0,59
22	Napoje	0,04	0,32	0,58	1,06
23	Odpady i pasze	2,20	2,30	4,17	10,30
24	Tytoń i wyroby tytoniowe	0,19	0,48	0,10	0,08

Wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych (RCA)

W Polsce najwyższą konkurencyjność mamy ($RCA > 2,0$) w eksporcie na rynek ukraiński: żywności, owoców oraz przetworów owocowo-warzywnych, kawy i herbaty, wyrobów czekoladowych oraz pasz dla zwierząt. Wysoką konkurencyjność osiągamy także ($RCA > 1,0 < 2,0$) w eksporcie do Ukrainy: mięsa i podrobów jadalnych oraz pieczywa cukierniczego.

Polska nie posiada przewag komparatywnych w eksporcie na rynek ukraiński: produktów mleczarskich, ryb i przetworów z mięsa i ryb, zbóż i przetworów młynarskich, produktów olejarskich oraz kwiatów i wyrobów tytoniowych.

Wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych (RCA)

Ukraina najwyższą konkurencyjność ($RCA > 2,0$) posiada w eksporcie do Polski materiałów roślinnych (do wyplatania), przetworów owocowo-warzywnych, pasz dla zwierząt, tłuszczów i olejów roślinnych, nasion oleistych, zbóż i produktów młynarskich, a także produktów mleczarskich i wyrobów cukierniczych.

Ukraina nie posiada przewag komparatywnych w eksporcie do Polski: żywych zwierząt, mięsa i przetworów mięsnych oraz ryb, warzyw, a także kawy i herbaty.

Wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych (RCA)

Polska i Ukraina posiadają ujawnione przewagi komparatywne w zupełnie innych produktach. Oznacza to, że zarówno Polska na Ukrainie, jak i Ukraina w Polsce mogą konkurować niektórymi swoimi produktami rolno-spożywczymi, wzajemnie się uzupełniając.

Podsumowanie (1)

- Ukraina ma potencjalnie bardzo duże możliwości rozwoju produkcji rolniczej i może być dużym eksporterem żywności. Wynika to przede wszystkim z korzystnych dla rolnictwa warunków naturalnych. Kraj ten posiada urodzajne gleby, wśród których dominują czarnoziemy oraz na większości terytorium kraju korzystny klimat.
- W ostatnich latach eksport podlegał dużym wahaniom, na co wpływ miała przede wszystkim sytuacja rynkowa i wielkość produkcji zbóż (w 2014 r. – 64 mln ton), a wartość eksportu zbóż z Ukrainy wyniosła 6,5 mld USD (w 2012 roku – 7 mld USD). Głównym towarem eksportowym Ukrainy jest pszenica. Należy również zaznaczyć, że Ukraina jest ważnym światowym eksporterem jęczmienia. Ponadto jest ona światowym liderem w eksporcie nasion słonecznika i oleju słonecznikowego.

Podsumowanie (2)

- Według danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy obroty handlowe produktami rolno-spożywczymi Ukrainy w 2015 r. wyniosły 18,1 mld USD (przy spadku ok. 30% w stosunku do 2013 r.), eksport wyniósł 14,6 mld USD (spadek o 14%), a import 3,5 mld USD (spadek o blisko 60%).
- Ukraina posiada deficyt w handlu takimi produktami rolno-spożywczymi, jak: owoce, ryby, przetwory spożywcze, kawa, wyroby tytoniowe, napoje, a także żywe zwierzęta. Jest to szansa dla polskich producentów, aby wypełnić brakujące luki i aby wprowadzić na ten rynek polskie produkty.
- Kryzys osłabił gospodarkę ukraińską bardzo wyraźnie, nastąpiła deprecjacja narodowej waluty, a w dalszej kolejności osłabienie wymiany handlowej. Nie jest to jednak tendencja trwała, kryzys nie będzie trwał wiecznie, i prędzej czy później wartość wymiany handlowej z Ukrainą wróci do dawnego poziomu lub nawet go przekroczy.

Podsumowanie (3)

- W związku z powyższym rodzi się szereg pytań: jak długo ta sytuacja potrwa?, czy rolnictwo ukraińskie jest w stanie w niedługim czasie zapewnić znaczący wzrost produkcji rolnej?, czy Ukraina stanie się w niedługim czasie stałym, znaczącym eksporterem produktów rolno-spożywczych?, czy polskie produkty rolno-spożywcze będą nadal konkurencyjne na tym rynku?

Dziękuję za uwagę,